

ZÁPASÍ BŮH

Kázání ze soboty 25.6.2016 - br. Marek Jonczy

(I. Luk. 22,39-44, II. Gen 32,23-32)

I. Úvod

Už jste se někdy v životě s někým poprali? Nejsm a nikdy jsem nebyl rvačem. Konfliktům, ze kterých hrozila nějaká facka, jsem se vždy snažil vyhnout. Do rvaček jsem se nehrnul ani jako kluk. Vždy jsem se snažil být diplomat, co se z vypjatých situací spíše vymluví. Myslím, že to o mě platí dodnes. Vzpomínám si, že pouze v páté třídě jsem se dostal do jedné překárnější situace se starším spolužákem – Radkem Skupiěnem. Ten v jednom svém rozmaru pocítil potřebu mi dát kravatu. Dodnes si pamatují, jak jej uspokojovala moje bezmoc a neschopnost se z tohoto chvatu vymanit. Taky si vzpomínám, že se na mě této radosti dopouštěl skoro celou krátkou přestávku. Měl to vymyšleno velmi důmyslně, protože mě opravdu propustil, až se zazvoněním na další hodinu přesně ve chvíli, kdy paní učitelka vstoupila do třídy. On to byl naštěstí velmi komplikovaný spolužák, který už asi třikrát propadl a naštěstí asi dva týdny poté byl odeslán, ze zcela z jiného důvodu, do jiného výchovného ústavu. To co ve mně z této příhody zůstává dodnes živé, je nejen pocit bezmoci, ale zároveň i určitý pocit vítězství. Já totiž celou situaci nějak podivně ustál a nerozbrečel se. Naopak jsem ve svých „možnostech“ snažil jít do obrany a Radka Skupiěna jsem se pokoušel silně sevřít v určitých nižších partiích a z chvatu kravaty se tak vymanit. Což se mi tedy vůbec nedařilo. Na druhou stranu jsem to alespoň zkoušel. Dodnes nechápu, kde se to ve mě vzalo, na to jak citlivé dítě jsem býval. Výsledkem tak nakonec byla určitá forma prohry tohoto třídního sígra, protože on přeci jenom počítal s trošku jiným vývojem situace.

Možná i díky této zkušenosti je mi příběh Jáкова tolik blízký. Rozdíl je tady pouze v tom, že Jákovým protivníkem nebyl žádný třídní sígr, ani nějaký vážný nepřítel, ale samotný Bůh. A otázek se nabízí hned několik. Jak je vůbec možné, že Bůh vyobrazovaný povětšinou, jako laskavá a mírumilovná bytost má potřebu rvát se s člověkem? Proč zápasí ještě navíc s někým, jako je Jákov, který svého Boha uznával a miloval. Zdá se, jako by tato situace neměla vůbec žádnou logiku. A přesto. Pojdme společně na chvíli přemýšlet o tom, jak zápasí Bůh.

II. Důvody Jákových životních úskoků

Jákov je velmi zajímavá postava a znalci písma mi určitě dají za pravdu. Už jenom jméno Jákov "Úskočný" nebo ten "který drží svého bratra za patu", tak se údajně Jákov narodil a proto mu jeho rodiče dali i takové jméno. To samo o sobě už předznamenává, v Bibli zvláště, že to v životě úplně férově hráno nebude. I když byli kluci dvojčata, tak brácha Ezau šel přeci jen, z matčina lona jako první a byl tedy prvorozený. No a o prvorozenství šlo ve starověku vždy až na prvním místě.

Pro nás je dnes prvorozenství něco, co krom určité pozornosti, nemá téměř žádnou praktickou cenu. Ve starověku a Starém zákoně, tomu však bylo jinak. Prvorozený byl „prvotina“. Byl obdobou první části úrody, která patřila Bohu a bývala mu obětována. S tím souvisel ve starém Orientě i kněžský úděl. Na každého prvně narozeného se automaticky přenášela funkce kněze rodu a on se tak přímo stával zasvěcený ať bohům nebo Hospodinu. Prvorozenství tak získávalo především duchovní smysl a význam. Šlo v něm o mnohem více, než jenom o pořadí při narození. Význam kněžského úřadu mezi rodinami, které vyznávaly jediného Boha, měl kněžský úřad prvorozeného hned několik zásadních úkolů. Jako jediný

z rodiny byl zplnomocněn k úkonům spojeným s věcmi posvátnými. Zvláště se jednalo o službu při oltáři a o udílení požehnání. Zároveň se však také od kněze rodiny očekávalo, že bude nositelem a pokračovatelem rodinných náboženských tradic, zákona a Božích zaslíbení. Prvorozený se tak de facto svým kněžským postavením stával jediným prostředníkem mezi člověkem a Bohem. Být prvorozený tedy znamenalo především silnou náboženskou zodpovědnost.

Je pravdou, že Jákob byl v této věci daleko více uvědomělý, než jeho bratr Ezau, kterého spíše bavilo běhat někde po lese a lovit zvěř. Jákob pociťoval touhu a potřebu, si takové privilegium přisvojit, i když na něj jako druhorozený neměl nárok. Ta touha byla natolik silná, že neměl problém kvůli prvorozenství obelhat otce a bratra a v podstatě celou svojí rodinu. Bratra Ezaua se to dotklo natolik, že měl chuť svého bratra okamžitě zamordovat. Jákobovi tedy nezbylo nic jiného, než utéct od bratrova hněvu do daleké země, protože se tady evidentně schylovalo k další bratrovraždě v dějinách. Teprve po dvaceti letech se Jákob osmělil znovu navrátit do své země, která byla nutnou podstatnou oněch Hospodinových zaslíbení, které byli pro Jákoba, tak moc důležitá.

Vyrazil proto se svojí rodinou na cestu a u hranic své domoviny poslal vyjednavče za bratrem, aby zjistil, jak si u bratra po takové době stojí. Vyjednavči se vrátili se zprávou, že bratr na něj už dokonce čeká a jde mu vstříc, ovšem s malým detailem. Má sebou 400 plně ozbrojenými mužů. Myslím, že Jákob po této informaci musel polknout hodně na sucho.

III. Souboj s Bohem

A tak nám tady Jákob sedí v tichu noci u potoka Jabok. Možná si hází kamínky do vody a přemítá o tom, do jaké beznadějně pastí jej po letech, jeho nečestné jednání dostalo. Je mu jasné, že brácha nevychladl, a že tady zřejmě poteče krev. Navíc ta jeho mise ochráníce Božího zaslíbení a touha naplňovat vizi o velkém národu, velké vlastní zemi a Boží náklonnosti k jeho rodině, se vytrácí, jako obláček dýmu.

A najednou se odehraje něco nečekaného. Někdo se s ním pustí do rvačky. Je to zřejmě dlouhý a dost vyrovnaný souboj, protože nikdo neprohrává ani nevíteží. Jákob i přes spirituální a kněžské zaměření zjevně nebyl nějaké ořezávátko a v drsných časech i drsných končinách uměl i zápasit a bojovat. Nevím jak vám, ale mě to k Jákobovi přidává další body sympatií. Zřejmě dokázal použít i nějaký sofistikovaný bojový chvat, kterým útočícího protivníka paralyzoval natolik, že z něj nebylo úniku, a to i přesto, že dostal jednu bolestivou do kyčle.

Je nad ránem a "neznámý" prosí o propuštění. "*Nepustím Tě, dokud mi nepožehnáš.*" Jákob z líteho boje rozpoznal, že tady nejde o nějakou hospodskou rvačku nebo o vyřizování úctů, či záškodníka, ale o skutečný boj s vyšší mocí. Poznává, že zápasí s někým, kdo jediný jej z této beznadějně šlamastiky může dostat. A proto možná z posledních sil drží "tajemného" a volá po jediném – „požehnej mi“. Tady nejde o požehnutí materiální. Tady už možná nejde ani o zachování jeho života a jeho blízkých. Tady už jde skutečně o Boha samotného o to, aby zaslíbení jeho rodině šlo dál i přes to, že on Jákob to díky svému svévolnému jednání zvorál.

Proto, se nepouští, a bojuje do posledních sil s jedinou nadějí, která mu ještě zbývá. Je-li ten, kdo se mnou zápasí Bůh sám, pak jej nepustím, dokud mi požehnáním a nestvrdí, že všechna zaslíbení platí i přes to, že já Jákob jsem to chtěl ambiciózně vzít do svých rukou a nasekal při tom tolik nefér faulů.

A Bůh tento boj uznává. *“Už nezapasíš jako úskočný Jákob, ale zapasíš jako Izrael (to je Zápasí Bůh).“* Konečně jsi pochopil, co je důležité. Konečně jsi pochopil, že to není o Tobě ale o mě. Konečně jsi pochopil, že já jsem ten, kdo určuje směr a drží otežce daných zaslíbení i tvého života ve svých rukou. Konečně jsi pochopil, že bez toho, aniž by ses Ty mě pevně držel, sám nic nezmužeš.

IV. Závěr

Vzpomeňme si, kolikrát i my jedeme takřkajíc sami na sebe. Kolikrát ve svém životě máme vlastní hlavu a všechno si chceme dělat podle sebe, podle svých představ. Boha pro naše plány nepotřebujeme, a když tak někde nad tím. *„Koukej na to Bože, jak my to tady zvládáme. My přece víme jak na to. No není to možná úplně košer, ale ty chápeš přece, že je to pro dobrou věc ...“*

A Bůh se dívá a nechá dozrávat naše jednání do všech důsledků. Ale možná v pravou chvíli, dokáže přijít stejně jako u Jákoba a pokusí se s námi ještě nějakým způsobem zatřást. Pokusí se v nás vyvolat souboj a dát nám šanci uvědomit si, co je důležité, a co jediné může fungovat. Touží potom, abychom v té nejtěžší chvíli znovu zkusili zabojet o jeho pozeňání, aby mohl vzít námi způsobené problémy do svých rukou. A především, aby se toho všeho stal součástí a nestál jen někde nad tím.

Ezau nakonec Jákoba rozsekal na cimpr campr. Nikoliv však mečem, ale obětím překvapil svého bratra. Dokázal mu nějakým způsobem odpustit ten jeho faul. Jákob si tak znovu mohl po nočním zápase okusit, co to znamená držet se Boha.

A neozkoušel to jenom Jákob, ale celá řada dalších zajímavých postav, o kterých nám Bible přináší zprávu. Také náš největší vzor Ježíš Kristus prožil v Getshemanské zahradě před svou smrtí podobný zápas. I on byl nucen rozhodnout se v těžké situaci, zda se přidrží svého Boha Otce, nebo zda se pustí. Děkujeme každý den za to, že se nepustil, protože nám tím dal šanci taky se nepouštět.

Přeji stejnou odvahu nám všem. Přizvat k životním zápasům Boha je **a není** zcela snadné. Jisté, ale je, že když to připustíme, pak On nás ve štychu určitě nenechá stejně, jako neponechal Jákoba, ani Ježíše. Je schopen se k nám sklonit na takovou úroveň, abychom se ho držet zvládli, i když to bude boj.

AMEN